Lakivaliokunta

Täydennys Keskusrikospoliisin lausuntoon

Täydennys Keskusrikospoliisin lausuntoon asiassa HE 219/2024 vp (hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta).

Asia

Lakivaliokunnan 19.2.2025 pidetyn asiantuntijakuulemistilaisuuden yhteydessä valiokunnan jäsenet esittivät Keskusrikospoliisin asiantuntijalle kysymykset 1) katujengeihin kuuluvien henkilöiden etnisestä taustasta sekä siitä 2) onko saatavilla tutkimustietoa siitä, miksi henkilöt lähtevät mukaan katujengien toimintaan.

Asiantuntijakuulemisen yhteydessä Keskusrikospoliisille annettiin mahdollisuus palata asiaan kirjallisesti myöhemmin. Tähän lausuntoon on koottu Keskusrikospoliisin vastaukset esitettyihin kysymyksiin.

Katujengeihin kuuluvien henkilöiden tausta

Katujengit ovat paikallisesti vaikuttavia rikollisverkostoja, joihin kuuluvat henkilöt ovat pääasiassa nuoria miehiä. Valtaosa poliisin tunnistamista henkilöistä on 18–30-vuotiaita. Poliisin tunnistamiin katujengeihin kuuluvista henkilöistä enemmistö on Suomen kansalaisia ja Suomessa syntyneitä. Kansalaisuuden, syntymämaan ja äidinkielen perusteella voidaan arvioida, että hieman yli 80 % katujengeihin kuuluvista henkilöistä on joko ulkomailla syntyneitä maahanmuuttajia tai Suomessa syntyneitä maahanmuuttajien lapsia (ts. ulkomaalaistaustaisia). Myös ulkomaalaistaustaisista enemmistö on syntynyt Suomessa.

Etnisen taustan arvioiminen ei ole täysin yksiselitteistä rekisteritietojen perusteella. Suomen jälkeen yleisimmät katujengeihin kuuluvien henkilöiden syntymämaat ovat Irak ja Somalia. Yleisin äidinkieli on somali.

Tutkimustieto katujengien toimintaan lähtemisen syistä

Keskusrikospoliisin omat selvitykset perustuvat ensisijaisesti poliisin omiin tietokantoihin, tiedustelutietoihin ja kansainväliseen tiedonvaihtoon. Poliisi on kuitenkin toiminnassaan hyödyntänyt kansainvälistä ja erityisesti Pohjoismaista tutkimustietoa katujengirikollisuuden taustatekijöistä ja torjunnasta. Myös nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelmassa (OM 2024:13) on käyty läpi kansainvälistä tutkimustietoa katujengirikollisuuden torjuntaan liittyvistä toimenpiteistä ja niiden vaikuttavuudesta.

Suomessa ei toistaiseksi ole kattavaa tieteellistä tutkimusta katujengeihin kuuluvien henkilöiden taustoista tai katujengirikollisuuden riskitekijöistä. Käynnissä on kuitenkin useita tutkimushankkeita, joiden alustavia tuloksia on jo julkaistu[1]. Kansainvälinen tutkimuskirjallisuus painottuu Yhdysvaltoihin, jossa vastaava jengi-ilmiö on olennaisesti laajempi ja poikkeaa ominaispiirteiltään Suomen ja muun Pohjois-Euroopan tilanteesta.

Keskeinen katujengirikollisuuden taustasyitä koskeva tietolähde on Euroopan rikoksentorjuntaverkoston (EUCPN) laatima katsaus katujengirikollisuuden riskitekijöistä sekä eri torjuntakeinoista ja niiden vaikuttavuudesta.[2] Riskitekijöiksi on tunnistettu muun muassa sosiaalinen huono-osaisuus, lapsuusajan kielteiset kokemukset sekä läheisyys olemassa oleviin jengeihin sekä muihin rikosaktiivisiin henkilöihin. Suomen kannalta keskeisiä ovat myös lukuisat Ruotsissa laaditut tutkimukset, joissa on tarkasteltu rikollisverkostojen toimintatapoja sekä muun muassa lasten ja nuorten rekrytoimista rikollisverkostoihin.[3]

Keskusrikospoliisi ylläpitää tilannekuvaa katujengeihin liittyen ja uudistaa parhaillaan valtakunnallisesti yhtenäistä menetelmää tilanteen seuraamiseksi. Kevään 2025 aikana Keskusrikospoliisi laatii katujengitilanteesta valtakunnallisen katsauksen, joka voidaan valmistuttuaan toimittaa lakivaliokunnalle tiedoksi.

Robin Lardot,

Keskusrikospoliisin päällikkö, Poliisineuvos

Piia Vuori-Murto,

Rikoskomisario

---

[1] Markus Kaakinen, Kim Moeller, Heidi Mork Lomell, Margrét Valdimarsdóttir, Lars Westfelt, and Amir Rostami (2024) Street Gang Involvement Among Nordic Youth: A comparative studyon prevalence and risk factors in Nordic countries. NSfK POLICY BRIEF 1/2024. https://www.nsfk.org/wp-content/uploads/sites/10/2023/07/policy-brief-2024-1.pdf

[2] EUCPN (2022) Street gang prevention. EUCPN Toolbox Series. Brussels: EUCPN. https://eucpn.org/sites/default/files/document/files/2206_Toolbox%20FR_LR.pdf

[3] Brå: Children and youth in criminal networks | Brå - Brottsförebyggande rådet

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 25.02.2025 klo 14:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Kirjoita tähän

Jakelu

Lakivaliokunta

Tiedoksi

Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsnä

Keskusrikospoliisi
poliisi.fi